

SUOMENMAAN VIRALLINEN TILASTO

XIV

B

VAKAUSLAITOS

20

VAKAUSKOMISIONIN KERTOMUS

VUODELTA 1910

HELSINGISSÄ, 1911.

SUOMENMAAN VIRALLINEN TILASTO

XIV

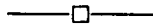
B

VAKAUSLAITOS

20

VAKAUSKOMISIONIN KERTOMUS.

VUODELTA 1910

HELSINGISSÄ, 1911
KEISARILLISEN SENAATIN KIRJAPAINOSSA.

Vakauskomisionin alamainen kertomus vakauslaitoksen töistä vuonna 1910.

I. Vakauspiirit.

Maan jako vakauspiireihin on ollut muuttumatta sellaisena, joksi se vahvistettiin Keisarillisen Suomen Senaatin päätöksillä 9. päivästä Joulukuuta 1898 ja 10. päivästä Huhtikuuta 1902. Vakauspiirien N:o 1—36 nimet ja alat ovat mainitut Vakauskomisionin alamaissa kertomuksissa vuodelta 1898; piiri N:o 37 käsittää Suomen valtionrautateiden alueen ja asemat maalla.

Kaupunginvakaajien lukumäärä ei ole muuttunut ja oli vuoden lopussa 28.

II. Vakauslaitoksen virka- ja palvelusmiehet.

Sittenkun valtionrautateiden vakauspiirin vakaaja, komisionimaanmittari F. O. Immell oli ilmoittanut olevansa maanmittaustöiden tähden estetty tekevästä vakausmatkoja, määräsi Vakauskomisioni 20. Huhtikuuta varamaanmittari K. A. Sariolan hoitamaan Immellin vakaajantointa kahden kuukauden aikana luettuna 25. päivästä Huhtikuuta.

Koska vakaaja vakauspiirissä N:o 8 (Maskun ja Loimaan kihlakunnat) komisionimaanmittari Johan Alexander Öhman oli tullut nimitetyksi lääninmaanmittariksi Vaasan lääniin, määräsi Vakauskomisioni 30. Elokuuta komisionimaanmittari August Matheus Ölanderin vakaajaksi mainittuun piiriin.

Sittenkun vakaaja vakauspiirissä N:o 19 (Heinolan kihlakunta), komisionimaanmittari Frans Leonard Mahlberg oli tullut nimitetyksi maanmittaustöiden tarkastajaksi Turun ja Porin lääniin, julistettiin hänen vakaajantointensa avoimeksi ja määräsi Vakauskomisioni 23. Joulukuuta maanmittausauskultantin, siviili-insinööri Arne Gabriel Sireliuksen vakaajaksi mainittuun piiriin.

III. Vakauskomisionin toiminta.

- Kokoukset.** Vakauskomisioni on vuoden kuluessa pitänyt 7 kokousta, joissa pidetyt pöytäkirjat käsittävät 30 pykälää. Jokaiseen kokoukseen on neuvotteleva jäsen ottanut osaa.
- Kirjeenvaihto.** Esityksistä, kirjeistä ja muista toimituskirjoista on 1 lähetetty Teidän Keisarilliselle Majesteetillenne alamaisimmasti, 4 Keisarillisen Senaatin Maanviljelystoimituskuntaan, 2 Talousosaston Kansliaan ja 66 muihin maan virastoihin ja laitoksiin.
- Erityisille vakauskontrollööreille ja vakaajille on lähetetty 506 kirjettä ja toimituskirjaa.
- Lukuunottamalla 22 lähetystä ulkomaisille vakausrivastoille, yksityisille laitoksille ja henkilöille, 4 määräystä sekä 1 pätevyystodistuksen, tekee lähetvien toimituskirjojen koko lukumäärä 606.
- Vakaajille on vuoden kuluessa valmistettu 1 kiertokirje 23. Marraskuuta ala-arvoisilta näyttävien puntarien tarkastamisesta.
- Vakauskomisioniin on vuoden kuluessa saapunut 202 kirjettä ja lähetystä, nimittäin: 1 Talousosaston kansliasta, 2 Maanviljelystoimituskunnasta, 5 muista virastoista, 168 vakauskontrollööreiltä ja vakaajilta sekä 26 yksityisiltä henkilöiltä ja ulkomaisilta laitoksilta.
- Vuoden kuluessa diarioon merkityistä 202 ja 1 vuodelta 1909 jälellä olevasta asiasta on 201 käsitelty loppuun ja 2 siirretty seuraavaan vuoteen.
- Maanmittausoppilaiden ohjaaminen.** Vakauskomisionissa on vuoden kuluessa 10 maanmittausoppilasta harjoitellut mittojen, painojen ja punnitsimien vakaamisessa noudatettavien menettelytapojen käyttämisessä.
- Toimituskirjain lunastukset.** Maanmittauksen Ylihallitukseen lähetettyjen kuukausiraporttien mukaan on vuoden kuluessa kertynyt lunastusmaksuja 22 markkaa 50 penniä.
- Ala-arvoisat puntarit.** Koska yhäti pidetään kaupaksi senlajisia ala-arvoisia puntareita, jotka ovat mainitut Vakauskomisionin alamaisessa kertomuksessa vuodelta 1909, piti Vakauskomisioni tarpeellisena huomauttaa edellämainitulla kiertokirjeellä 23. päivästä Marraskuuta kaikkia vakaajia tästä, mainitsemalla ne puutteellisuudet joita näissä puntareissa tavallisesti on ja velvoittamalla empimättä hylkäämään sellaisen puntarin, joka jätetään vaa'attavaksi tahi uudestaan vaa'attavaksi.
- Sähköventtiilaattori.** Laitettaessa vuonna 1893 Vakauskomisionin horisontaalikomparaatoria täsmämetriä varten, tehtiin näiden mittojen laatikkoon kaksinkertaiset seinät niin, että ulkomaisen ja sisimmäisen laatikon välissä voi kulkea ilmavirta, jonka lämpö määrä oli erilainen kuin työhuoneen. Tarkoitusta varten saatava veto erään lämmitetyn kaakeli-uunin kautta ei kumminkaan ollut

riittävä, jonka tähden laitteesta ei sillä kertaa saatu toivottua vaikutusta. Sit-
tenkun kumminkin vuonna 1909 oli saatu Vakauskomisionin huoneustoon ta-
savirta Helsingin kaupungin sähkölaitoksesta, päätti Vakauskomisioni hankkia
sähköventtilaattorin puristamaan talvella kylmää ilmaa ulkoa komparaattorin
ilmajohtoon joten kävi mahdolliseksi metrimittojen jäädyttäminen riittävässä
määrin sekä metrimittojen laajenemiskoeffisienttien eroituksenmäärääminen.
Semmoisen venttilaattorin asetti Aktiebolaget Gottfrid Strömberg paikoilleen
Joulukuussa ja voitane sillä johtoa myöten pusertaa noin 5 m³ ilmaa minuutissa.
Koska tähän koneeseen tarvitaan ainoastaan sama virta kuin 25 normaalikynt-
tilän hiililankalamppuun, on se yhdistetty huoneuston valojohdoton. Tätä lai-
telmaa on jo menestyksellä käytetty aiottua tarkoitusta varten.

Edellisenä vuonna alotettua kaupunginvakaajien metrimallien tarkastusta
jatkettiin ja vaa'attiin kaikki 25 jalellä olevaa metriä (Rauman ja Kajaanin kau-
punginvakaajille vaa'attiin mainitut mallit jo vuonna 1909). Metrien tilasta
uudestivakaamisen aikana merkittiin, että 5 metrin piirrot olivat vähän raavitut
ja että 7 metritankoa oli jonkin verran vääntynyt, jotapaitsi 4 lakeerattiin uu-
destaan Vakauskomisionissa.

Kaupungin
vakaajien
metrimallien
uudestaan va-
kaaminen.

Vakauskomisionin määräyksen mukaan toimitti vakausten tarkastelija
tarkastuksia 11.—26. Huhtikuuta Oulun ja Vaasan läänien vakauskontrollö-
rien sekä seuraavien piirien vakaajien luona: N:o 27 (Kuortaneen kihlakunta),
Jyväskylä, Oulu, N:o 35 (Oulun kihlakunta), N:o 36 (Kemin ja Lapin kihlakun-
nat), Raahe, Kokkola, Pietarsaari, Uusikaarleby, Nikolainkaupunki, N:o 29
(Korsholman kihlakunta), N:o 33 (Haapajärven kihlakunta) ja N:o 9 (Tyrvään
ja Ikaalisten kihlakunnat). Näissä tarkastustilaisuuksissa tutkittiin 58 rautaista
painojen työmallia ja 107 mitta-astioiden työmallia sekä suurin osa niistä vaa'-
oista, joita käytetään vaa'atessa. Astiamittojen työmalleista tilattiin sitten 10
Vakauskomisioniin oikaisemista varten.

Tarkastus-
matkat.

Samoin toimitti vakausten tarkastelija tarkastuksia 5.—29. Syyskuuta
Viipurin, Kuopion ja Mikkelin läänien vakauskontrollöorien sekä seuraavien
piirien vakaajien luona: Heinola, Lahti, N:o 31 (Pietarsaaren kihlakunta), va-
kaajan asuntopaikkana Lahti, Viipuri, N:o 14 (Kymin ja Lappeen kihlakunnat),
N:o 16 (Jääsken kihlakunta), N:o 17 (Käkisalmen ja Kurkijoen kihlakunnat),
N:o 18 (Sortavalan ja Salmen kihlakunnat), Joensuu, N:o 25 (Iisalmen ja Pie-
lisjärven kihlakunnat), N:o 23 (Liperin ja Ilomantsin kihlakunnat), N:o 22 (Ran-
tasalmen kihlakunta), N:o 21 (Juvan kihlakunta), Kuopio, N:o 24 (Rautalammen
ja Kuopion kihlakunnat), Kajaani, N:o 34 (Kajaanin kihlakunta), Mikkelin,
N:o 20 (Mikkelin kihlakunta), Lappeenranta, Hamina, Kotka, Loviisa, N:o 1
(Pernajan kihlakunta), Porvoo, N:o 2 (Helsingin kihlakunta). Kaikkiaan tut-
kittiin 116 rautaista painojen työmallia ja 174 astiamittojen työmallia, joista
29 epäiltiin olevan vääriä ja vaa'attiin sitten Vakauskomisionissa samoinkun

21 mitta-astiaa, joita ei ennätetty tarkastaa tarkastustilaisuuksissa. Pienemmät vaa'at tarkastettiin ylipäänsä, jota vastoin suurempien vaakojen koettelemiseen ei aikaa enimmäkseen riittänyt.

Korvaukseksi näistä tarkastusmatkoista on tilattu 983 markkaa 5 penniä.

Muut vakaustyöt.

Muuten suoritettiin vuoden kuluessa Vakauskomisionissa seuraavia vakaustyöitä.

A) Vakauslaitosta varten vaa'attiin 1) piirin N:o 26 työmallit 20—5 kg ja 20 l—5 cl, 2) samat työmallit piiriä N:o 28 varten, 3) samat työmallit piiriä N:o 32 varten, 4) Vakauskomisionin työmallikokoelmasta N:o 1: 2 ja 1 kg painot sekä 1 l työmalli (tarkastusmatkoja varten).

B) Virastoja ja yksityisiä vakaajia varten. 1) 100—1 g työmallit Viipurin kaupunginvakaajalle, 2) teräksinen mittanauha Maanmittausylihallituksen maantieteellistä osastoa varten 3) 1 m, 20—5 kg, 2 kg—1 mg ja 20 l—5 cl työmallit sekä 500—1 mg apumallit Kristiinankaupungin vakaajalle 4) 50 ja 1 mg apumallit Viipurin kaupunginvakaajalle, 5) 10 g:n kantovoimainen vaaka Viipurin kaupunginvakaajalle, 6) 50 kg:n, 2 kg:n ja 10 g:n kantovoimaiset vaa'at Kristiinankaupungin vakaajalle, 7) 2 kg—1 mg työmallit Tammisaaren kaupunginvakaajalle, 8) samat työmallit Lappeenrannan kaupunginvakaajalle, 9) samat työmallit Tampereen kaupunginvakaajalle, 10) samat työmallit Kuopion kaupunginvakaajalle, 11) samat työmallit Joensuun kaupunginvakaajalle, 12) 500, 200, 50 ja 2 mg apumallit samalle vakaajalle, 13) 2 kg—1 mg työmallit Haminan kaupunginvakaajalle, 14) 2 kg—200 g apumallit samalle vakaajalle, 15) 2 kg—1 mg työmallit Kajaanin kaupunginvakaajalle, 16) 500—1 mg apumallit Heinolan kaupunginvakaajalle, 17) 2 kg—1 g työmallit samalle vakaajalle, 18) 500 g—1 mg työmallit Nikolainkaupungin vakaajalle, 19) 500—1 g apumallit samalle vakaajalle, 20) 2 kg—1 mg työmallit Porin kaupunginvakaajalle, 21) samat työmallit Jyväskylän kaupunginvakaajalle, 22) samat työmallit Kotkan kaupunginvakaajalle, 23) 200—1 g apumallit samalle vakaajalle, 24) 2 ja 1 l sekä 5 dl työmallit samalle vakaajalle, 25) 500—1 mg työmallit Kristiinankaupungin vakaajalle, 26) samat työmallit Lahden kaupunginvakaajalle, 27) 2 kg—1 mg työmallit Uudenkaupungin vakaajalle, 28) samat työmallit Raahen kaupunginvakaajalle, 29) 500—1 mg työmallit Heinolan kaupunginvakaajalle, 30) samat työmallit Hämeenlinnan kaupunginvakaajalle.

C) Yksityisille henkilöille: 142 painoa. Näistä painoista leimattiin ainoastaan 37 kappaletta 500—1 mg; muut painot poikkesivat jossain määrin säädetyistä lajista ja olivat ai'otut tieteellisiä töitä varten. Maanmittauksen Ylihallitukseen lähetettyjen kuukausiraporttien mukaan tekevät kertyneet vakausmaksut 43 markkaa 65 penniä.

Kohdissa B) ja C) mainituista mitoista, painoista ja vaa'oista on valmistettu 46 vakausprotokollaa.

Paitsi edellämainittua sähköventtilaattoria on vuoden kuluessa hankittu Kalusto.
Vakauskomisioniin: 2 avonaista kirjahyllyä ja 2 varjostinkaappia ulosvedet-
tävillä lokeroilla juoksevia asiakirjoja varten.

Vakauskomisionin kirjasto on vuoden kuluessa lisääntynyt seuraavilla Kirjasto.
teoksilla. A) Vaihtona Norjan vakauslaitokselta: 1) Det Norske Justervæsen-
tre og tredivte Aarsberetning, 2) Sekstende tillæg til Juster-reglementet av 17 de
juni 1886. B) Vaihtona K. K. Normal-Eichungs-Kommision'ista Wienissä:
1) Verordnungsblatt für das Eichwesen Nr. 145, 146, 2) Uebersicht der Geschäfts-
tätigkeit bei den Eichämtern der im Reichsrath vertretenen Königreiche und
Länder im Jahre 1909. C) Vaihtona virastosta Board of Trade Isossa Britan-
niassa: Report by the Board of Trade on their Proceedings and Business under
the Weights and Measures Acts (1909). D) Vaihtona virastosta Serviciul Central
de Masuri si Greutati Bucarestissa: 1) Lege si Regulament pentru Aplicarea Si-
stemului Metric de Masuri si Greutati, 2) Regulamentul Officiilor publice de
Cantarire, 3) Activitatea Serviciului Masurilor si Greutatilor in 1909—1910.

IV. Vakaajien toiminta.

Vuoden kuluessa ei ole sattunut minkäänlaista mittojen, painojen ja pun-
nitsimien vakaamista vakauspiireissä N:o 1 (Pernajan kihlakunta), N:o 2 (Hel-
singin kihlakunta), N:o 5 (Mynämäen ja Vehmaan kihlakunnat), N:o 8 (Maskun
ja Loimaan kihlakunnat), N:o 9 (Ikaalisten ja Tyrvään kihlakunnat), N:o 10 (Ru-
oveden ja Jämsän kihlakunnat), N:o 13 (Hollolan kihlakunta), N:o 19 (Heinolan
kihlakunta), N:o 31 (Pietarsaaren kihlakunta), N:o 33 (Haapajärven kihlakunta),
N:o 34 (Kajaanin kihlakunta), N:o 35 (Oulun kihlakunta), ja N:o 36 (Kemin ja
Lapin kihlakunnat).

Astiainkruunaaajain toiminnasta on tullut tietoja vakauspiireistä N:o 3
(Raaseporin ja Lohjan kihlakunnat), N:o 4 (Halikon ja Piikkiön kihlakunnat),
N:o 5 (Mynämäen ja Vehmaan kihlakunnat), N:o 6 (Ahvenanmaan kihlakunta),
N:o 7 (Ulvilan kihlakunta), N:o 9 (Ikaalisten ja Tyrvään kihlakunnat), N:o 10
(Ruoveden ja Jämsän kihlakunnat), N:o 25 (Iisalmen ja Pielisjärven kihlakun-
nat), N:o 26 (Laukaan kihlakunta), N:o 27 (Kuortaneen kihlakunta), N:o 28
(Ilmajoen kihlakunta), N:o 29 (Korsholman kihlakunta), N:o 30 (Lapuan kih-
lakunta), N:o 31 (Pietarsaaren kihlakunta), N:o 32 (Saloisten kihlakunta), N:o
33 (Haapajärven kihlakunta), N:o 34 (Kajaanin kihlakunta), N:o 54 (Nikolain-
kaupunki) ja N:o 65 (Kokkola). Näissä 19 vakauspiirissä on 188 astiainkruunaa-
jaa (vuonna 1909: 156 kruunaajaa 19 piirissä) tehnyt selkoa vaikutuksestaan.

Vuonna 1910 vaakasivat ja leimasivat vakaajat ja astiainkruunaajat:

Pituus ja halkomittoja	2,107	(vuonna 1909:)	1,873)
mitta-astioita kuivia tavaroita varten	7,029	(» »)	8,352)
mitta-astioita nestetavaroita varten	13,687	(» »)	15,363)
kuljetusastioita, koko lukumäärä	142,930	(» »)	107,900)
joista kruunaajien osalle	142,789	(» »)	107,786)
painoja	64,189	(» »)	64,343)
puntareita	7,824	(» »)	7,247)
erilaisia vaakoja lukuunottamatta puntareita	6,906	(» »)	6,026)

Vuoden kuluessa leimatut mittaamis- ja punnitsemiskapineet ovat läänittäin luetellut mukaan liitetyissä tauluissa.

Korvaukseksi vakaumatkoista on valtionrautateiden vakauspiirin vakaa-
jalle tilattu maksettavaksi 244 markkaa.

Vakausmaksut vuonna 1910 vakaajien leimaamista kapineista nousevat arviolta noin 60,000 markkaan (vuonna 1909: 60,000 markkaan). Astiainkruunaajien kantamat maksut voitanev arvoitella 16,000 markaksi (vuonna 1909: 13,000 markaksi).

Helsingissä, Vakauskomisionissa, 25. Elokuuta 1911.

Ylitirehtöörin lomalla ollessa:

Valter Nohrström.

A. F. Sundell.

J. T. Petrelius.

m:ttty.

Liite.

**Taulu vuonna 1910 vaa'atuista mittaamis- ja
punnitsemiskapineista.**

Pituus- ja halkomittoja.

1 9 1 0.	Mittapuuta ja pykälikköjä.	Mittanauhoja.	Mittavittoja.	Halkomittoja.
Vakauskomisioni	—	—	—	—
Vakaajat Uudenmaan läänissä	245	5	14	84
» Turun ja Porin »	760	—	—	28
» Hämeen »	70	—	—	—
» Viipurin »	120	—	—	—
» Mikkelin »	100	—	—	—
» Kuopion »	343	—	—	—
» Vaasan »	221	—	—	11
» Oulun »	98	7	1	—
Vakaaja valtionrautateiden vakaus- piirissä.....	—	—	—	—
Koko maassa	1,957	12	15	123
Kaupunkien vakaajat	1,879	12	15	123
Vakaajat maalla	78	—	—	—

Painoja.

	100 ja 50 kg.	30 kg.	10 kg.	5 kg.	2 kg.	1 kg.	500 g.	200 g ja 250 g posti- painoja.	100 g.	50-1 g.	500-1 mg.
1910.											
Vakauskomisioni	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	37
Vakaajat Uudenmaan läänissä	30	150	329	661	1,269	1,159	1,283	1,684	2,501	8,099	723
» Turun ja Porin läänissä	58	167	563	1,120	1,913	1,637	1,719	1,356	1,572	5,313	181
» Hämeen »	16	99	466	751	1,518	1,086	1,017	1,203	1,482	5,151	66
» Viipurin »	15	100	185	326	536	482	468	558	582	1,339	152
» Mikkelin »	2	31	111	135	253	191	208	195	194	441	17
» Kuopion »	15	73	140	249	425	317	304	440	221	425	—
» Vaasan »	135	112	272	518	733	589	679	686	903	1,604	54
» Oulun »	3	24	67	117	179	200	241	506	314	939	92
Vakaaja valtionrautateiden vakausspiirissä	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Koko maassa	274	756	2,133	3,877	6,826	5,561	5,869	6,628	7,719	23,311	1,272
Kaupunkien vakaajat	246	609	1,845	3,420	6,034	4,833	5,230	6,192	7,300	22,356	1,142
Vakaajat maalla	28	147	288	457	792	728	639	486	419	955	93

Punnitsimia.

1910.	Vaakoja.				Puntareita.
	Viisari.	Sadannes- ja juoksu- paino.	Kymme- nys.	Tasavar- tisia.	
Vakauskomisioni	—	—	—	—	—
Vakaajat Uudenmaan läänissä	—	2	456	1,422	1,830
» Turun ja Porin läänissä ..	—	4	299	549	3,902
» Hämeen » ..	—	3	165	470	503
» Viipurin » ..	6	16	327	716	737
» Mikkelin » ..	—	7	54	132	125
» Kuopion » ..	—	4	156	200	187
» Vaasan » ..	—	1	257	451	402
» Oulun » ..	1	6	67	151	138
Vakaaja valtionrautateiden vakaus- piirissä	268	304	176	236	—
Koko maassa	275	347	1,957	4,327	7,824
Kaupunkien vakaajat	1	16	1,650	3,836	7,595
Vakaajat maalla	274	331	307	491	229

Helsingissä, Vakauskomisionissa, 24. Elokuuta 1911.

J. T. Petrelius,
mtty.